

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. H.**, zastoupený JUDr. Pavlou Čuhelovou, advokátkou, se sídlem v Praze 10, Chudenická 1086/22, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 10. 2004, č. j. 59 Az 121/2004 - 22, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyni stěžovatele JUDr. Pavle Čuhelové, advokátce, se sídlem v Praze 10, Chudenická 1086/22, **s e s t a n o v í** ve výši 2150 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 1. 6. 2004, č. j. OAM-1886/VL-10-08-2004, rozhodl žalovaný tak, že žádost o udělení azylu se zamítá jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byla jeho snaha vyhnout se možnému jednání poškozeného majitele osobního vozidla na Ukrajině, který po něm požadoval náhradu vzniklé škody, a také potřeba legalizovat si pobyt v ČR, aby zde mohl trvale žít a vydělat si finanční prostředky.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkl porušení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 16 a § 91 zákona o azylu, přičemž pokud jde o skutkové důvody, žalobce poukázal na svoji žádost o udělení azylu v České republice, protokol o pohovoru, který s ním byl proveden, a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k předmětné žádosti o udělení azylu. Žalobce rovněž poukázal na to, že se na Ukrajině stal účastníkem dopravní nehody, při níž bylo poškozeno i cizí vozidlo. Majitel poškozeného vozidla začal žalobce vydírat a vyhrožovat a rovnou ho varoval před ohlášením celé věci policii. Kdyby to žalobce učinil, byl by zavražděn. Proto se na Ukrajinu vrátit nemůže. S ohledem na tyto skutečnosti navrhl, aby Krajský soud v Ostravě napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 18. 10. 2004, č. j. 59 Az 121/2004 - 22, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl, když konstatoval, že provedené dokazování jednoznačně svědčí o tom, že žalobce neopustil Ukrajinu z důvodů pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, nebo z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování z důvodu rasy, náboženství nebo politického přesvědčení. Žalobce sám jako jediný důvod uvedl tu skutečnost, že se obává jednání majitele poškozeného vozidla. Jde o důvody nerozhodné z hlediska řízení o udělení azylu. Jednotlivci může být poskytnuta ochrana jen tehdy, když ochrana poskytnuta ze strany země státní příslušnosti je nedostatečná nebo není poskytnuta vůbec. K takovému závěru však nelze v případě žalobce dospět. Žalobci nic nebránilo, aby se v případě nehody obrátil na policii, příp. na jiné státní orgány, jednak k vyčíslení správné škody na automobilu a jednak, aby zamezil tomu, aby se tyto soukromé osoby takto k němu chovaly. Žalobci v případě návratu na Ukrajinu nehrozí žádné sankce za to, že požádal v jiné zemi o udělení azylu. Podle názoru krajského soudu měl žalovaný dostatečné podklady pro posouzení důvodnosti žádosti žalobce o udělení azylu v České republice. Z hlediska výkladu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) v souvislosti s ustanovením § 12 zákona o azylu se soud zcela ztotožňuje s názorem vysloveným žalovaným v rozhodnutí. Žalobce neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by mohl být ve své vlasti vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. V případě námitky, že žalovaný se dopustil pochybení, když na žalobce nevztáhl dle § 91 zákona o azylu překážku vycestování, tuto podle názoru krajského soudu nelze považovat za důvodnou. Jestliže žádost žalobce byla posouzena jako zjevně nedůvodná dle § 16 písm. g) zákona o azylu, nelze již pro nadbytečnost posuzovat, zda splňuje podmínky pro překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu. Krajský soud uzavřel, že nic ze správního spisu nenásvědčuje tomu, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobce odpovědně a svědomitě (§ 3 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb.), naopak vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, měl k dispozici všechny potřebné doklady a vycházel z výpovědi žalobce, kterou podrobně učinil při obou pohovorech před správním orgánem. Rozhodnutí žalovaného je přesvědčivé a je z něj zcela zřejmé, z jakých okolností žalovaný vycházel a jakými předpisy se řídil (§ 47 odst. 3 citovaného zákona). Žalobce nebyl zkrácen na svých právech.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel především namítá, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí

nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Stěžovatel se dovolává názoru v Příručce postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě.“ Dále stěžovatel upozorňuje na čl. 43 Příručky:.. „Tyto úvahy (opodstatněné obavy z pronásledování) se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele. To, co se stalo např. jeho přátelům, příbuzným a dalším členům stejné rasové nebo společenské skupiny může klidně ukazovat, že jeho obavy v tom smyslu, že se sám dříve nebo později stane obětí pronásledování, jsou opodstatněné. Relevantní jsou zákony země původu a zejména jejich aplikace.“ Vzhledem k uvedenému se proto stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozsudku a dále rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu projednání. Doplnění kasační stížnosti učiněné prostřednictvím ustanoveného zástupce přineslo s ohledem na rozsah kasační stížnosti jediné zpřesnění, a to, že kasační stížnost je podána z důvodu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti správní orgán odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 14. 5. 2004 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že zavinil automobilovou nehodu, kterou však neoznámil policejním orgánům. Majitel poškozeného vozidla po něm požadoval náhradu škody ve výši 5000 USD, což mu přislíbil. Po nějaké době jej vyhledal poškozený účastník nehody s dalšími muži a dožadovali se uhrazení stanovené částky. Jejich požadavky odmítl. Proto jej muži přinutili nastoupit do vozidla, odvezli na neznámé místo a tam byl fyzicky napaden. Zároveň mu stanovili lhůtu ke splacení požadované částky. Nenalezl východisko, jak vzniklou situaci na Ukrajině vyřešit, proto se rozhodl k odjezdu do ČR, aby si zde vydělal dostatek prostředků na splacení požadované částky. Zde mu však bylo uděleno správní vyhoštění, proto se rozhodl požádat o udělení azylu. Ve vlastnoručně psaném prohlášení tyto skutečnosti potvrdil. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR stěžovatel upřesnil, že jednání poškozeného i ostatních osob, které ho napadly, neoznámil kompetentním orgánům, protože tento krok považoval za zbytečný, neboť policejní orgány byly v zemi zkorumpovány. Vyslovil rovněž domněnku, že poškozený majitel se chtěl na jeho úkor obohatit, protože způsobená škoda na vozidle nebyla odpovídající požadované částce a dodal, že jednání dotyčného bylo tedy nezákonné a další závazky vůči němu neměl. Nepokoušel se situaci vyřešit přesídlením na jiné místo Ukrajiny, jelikož v jiných částech země neměl žádné známé. Obavu z dalšího možného jednání poškozeného majitele vozidla se proto rozhodl vyřešit odjezdem z Ukrajiny. Do ČR přicestoval dne 15. 4. 2004 a prokázal se cestovním pasem a turistickým vízem na sedm dnů. Po ukončení platnosti víza zde pobýval nelegálně a byl si vědom možného postihu za porušení předpisů o pobytu cizinců. Nepokusil se žádným způsobem legalizovat si pobyt v ČR, protože přítel mu sdělil, že turistické vízum není možné v ČR prodloužit. Dne 12. 5. 2004 byl v O. zadržen příslušníky policie a za nelegální pobyt na území ČR mu bylo uděleno správní vyhoštění na dobu jednoho roku. Vstupem do azylového řízení se snaží vyhnout možnému jednání poškozeného majitele osobního vozidla na Ukrajině, který po něm požadoval náhradu vzniklé škody. Rovněž vyslovil přání legalizovat si pobyt v ČR, aby zde mohl trvale žít a vydělat si zde finanční prostředky na úhradu způsobené škody. V případě návratu na Ukrajinu se obává dalšího jednání osoby, která po něm požadovala náhradu způsobené škody a jejíž požadavky nebyl schopen splnit. Potvrdil, že neměl žádné další potíže se soukromými osobami a také vyloučil problémy se státními orgány Ukrajiny. Jiné důvody, pro které opustil Ukrajinu a žádá o azyl v ČR, neuvedl.

Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 citovaného zákona. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že Krajský soud v Ostravě řádně přezkoumal rozhodnutí žalovaného v rámci stěžovatelem uplatněných žalobních námitek a své závěry vyčerpávajícím způsobem odůvodnil. I Nejvyšší správní soud má za prokázané, že stěžovatelovy důvody, pro které žádá o azyl na území ČR nelze podřadit pod taxativní výčet důvodů uvedených v ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, neboť skutečnosti sdělované stěžovatelem plně ospravedlňovaly postup podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami v domovském státě, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených stěžovatelem pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. K tomu však v projednávané věci nedošlo, neboť stěžovatel o takovou pomoc příslušné orgány ani nepožádal. Nelze připustit, aby byl azyl přiznáván z důvodů kriminální činnosti soukromých osob, s jejímiž projevy se lze setkat i v zemích s vyspělým demokratickým zřízením. Pokud by bylo toto připuštěno, institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šlo nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijal.

Nejvyšší správní soud je dále toho názoru, že stěžovatelův odkaz na články Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků je zcela obecný a bez uvedení souvislosti k případu stěžovatele. Lze jistě souhlasit, že kumulativní působení různých opatření, která sama o sobě neznamenají pronásledování, ale jsou spojena s dalšími zápornými faktory, je třeba posuzovat jako relevantní důvod k udělení azylu. Takový souběh však v posuzovaném případě ze spisu nevyplývá a nebyl ani stěžovatelem prokázán; ostatně nebyl ani tvrzen.

K žádosti stěžovatele, aby byl ve věci ustanoven tlumočník, Nejvyšší správní soud sděluje, že v dané věci vycházel zdejší soud, na základě § 64 s. ř. s., z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu, podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatel podal kasační stížnost v češtině a dokázal na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud považuje, zda tak činil stěžovatel osobně nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud s ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. nenařídil. O žádosti stěžovatele, aby byl osvobozen od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud vůbec nerozhodoval, neboť podle § 11 odst. 2 písm. ch) zákona č. 544/1991 Sb., o soudních poplatcích, jsou cizinci v řízení o přiznání statutu uprchlíka (dnes o přiznání azylu) od soudních poplatků osvobozeni.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatele, JUDr. Pavle Čuhelové, která byla ustanovena stěžovateli k jeho žádosti usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 5. 2005, č. j. 59 Az 121/2004 - 66, byla stanovena za dva úkony právní pomoci po 1000 Kč (převzetí a příprava zastoupení – § 9 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, celkem tedy 2150 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatele vyplacena do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu